

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

11.02.2026

161

КАРАР

Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының «2014-2027 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» 2014 елның 8 маендагы 512 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының «Алабуга муниципаль районы муниципаль программаларын эшләү, гамәлгә ашыру һәм нәтижәләгән бәяләү тәртибен раслау турында» 2014 елның 9 июлендәге 765 карары нигезендә, Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының «2014-2027 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» 2014 елның 8 маендагы 512 номерлы карарына түбәндәге үзгәрешләргә кертергә:

- 1.1. Карар исемен түбәндәге редакциядә бәян итәргә: «2023-2028 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү»;
- 1.2. «2023-2028 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын яңа редакциядә расларга (1 нче кушымта).

2. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына (Э.И. Садыкова) әлеге максатларга жирле бюджетта каралган ассигнованиеләр чикләрендә «2023-2028 елларга Алабуга муниципаль районында

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы чараларын финанслауны тәэмин итәргә.

3. Әлеге карар рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Алабуга муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль үсеш буенча урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

Э.Р. Әхмәдиева

**«2023-2028 елларга
Алабуга муниципаль районында
Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм
башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү»
муниципаль программасы**

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2023-2028 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы (алга таба-Программа)
Программаның заказ бирүчесе	Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы (киләшү буенча), «Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесе
Программаны эшләүчеләр	«Алабуга муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесе
Программаның максаты:	Алабуга муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none">1. Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен, дәүләт теле буларак, тигез дәрәжәдә кулланылышын тәмин итү;2. Алабуга муниципаль районында татар һәм рус телләрен бербөтен система буларак үстерү, өйрәнү һәм өйрәтү;3. Алабуга муниципаль районында татар, рус телләрен саклау һәм үстерү барышын фәнни-методик яктан тәмин итү;4. Алабуга муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү;5. Алабуга муниципаль районында дәүләт һәм башка телләргә дәрәжәсен күтәрү һәм популярлаштыру;6. Алабуга муниципаль районында этнотел вазгыяте һәм мониторингы.
Программаны гамәлгә ашыру	2023-2028 еллар

сроклары	
<p>Программаның еллар буенча бүленгән финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы</p>	<p>Алабуга муниципаль районы бюджеты хисабыннан Программаны финанслауның гомуми күләме 600,00 мең сум тәшkil итә, шул исәптән:</p> <p>2023 елда - 100.0 мең сум</p> <p>2024 елда - 100.0 мең сум</p> <p>2025 елда - 100.0 мең сум</p> <p>2026 елда- 100.0 мең сум</p> <p>2027 елда-100,0 мең сум</p> <p>2028 елда – 100,0 мең сум</p>
<p>Программаның көтелгән соңгы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) һәм бюджет нәтижелеләге күрсәткечләре.</p>	<p>2028 елга:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасы Дәүләт телләрендәге аудиовизуаль мәгълүматның муниципаль идарә, инфокоммуникация һәм хезмәт күрсәтү өлкәсендәге чагыштырмасы 50% /50% ка житәчәк; - Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының коррупциягә каршы сәясәтен тормышка ашыру гамәлләре турында хисаплар; - гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтеннән булган балаларны туган телдә укыту өлеше 51 процент дәрәжәсендә сакланачак; - мәктәпкәчә яшьтәге белем бирү оешмаларында татар милләтеннән булган балаларны татар телендә укыту һәм тәрбия бирү өлеше 40,47 % дәрәжәсендә сакланачак; - гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтендәге балаларны ана телендә укыту күләме 100 процент дәрәжәсендә сакланачак .

I. Программаны гамэлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар

Әлеге Программа Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясенң халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрдәгә 1807-1 номерлы РФ законы, «Россия Федерациясе дәүләт теле турында» 2005 елның 1 июндәгә 53-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Законы, Россия Федерациясе Президентының «2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе турында» 2012 елның 19 декабрдәгә 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлдәгә 1560-ХII номерлы һәм «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теленнән файдалану турында» 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлдәгә ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе «2023-2030 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасын раслау турында» 2004 елның 11 октябрдәгә 52-ТРЗ номерлы ТР Законы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2023 - 2030 елларга Россия Федерациясенң һәм Татарстан Республикасының башка законнарын саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2020 елның 10 сентябрдәгә 821 номерлы карары нигезендә эшләнде.

Милли мәгариф - һәр халыкның милли яңарышының мөһим факторы булып тора. Бары тик мәктәп кенә милли мәдәниятне үстерүнең дәвамчанлыгын тәмин итә һәм аның казанышлары гына һәр кешенең рухи байлыгына, үсешенә китерә ала, ул халкының үзенчәлекле гадәтләрен, шулай ук гомумкешелек мәдәни - әхлакый кыйммәтләрен дәвам иттерүче буларак ижади шәхес формалаштыра. Алабуга районында тел өлкәсендә шәхеснең конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру өчен мөмкинлекләр бар. Балаларны туган телендә уку һәм тәрбияләү өчен тиешле шартлар тудырылган. Ике дәүләт теленең конституцион статусына хөрмәт белән карау эше максатчан рәвештә үстерелә бара.

Алабуга районында түбәндәгә милләتلәр дус һәм тату яшиләр: руслар (51,7%), татарлар (42,6%), чуашлар (1,0%), башка халыклар (3,7%).

2025-2026 уку елында Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районында 22 гомуми белем бирү оешмасы эшли, аларда 10402 бала укый. Шуларның: 2 - татар балалар бакчасы; 2 - татар мәктәбе, 1-гитиназия; 1- 1 гимназия - Милли белем бирү үзәге һәм «Адымнар-Алабуга» полилингваль комплексы, аларда татар балаларын туган телдә уку 40,48 % тәшкил итә .

Район территориясендә татар теле татар милли мәдәниятен үстерүгә ярдәм итә.

Татар теле курсының иң катлаулы бүлекләрен өйрәнү өчен компьютер программаларын гамәлгә кертү уку процессын компьютерлаштыруны таләп итә.

Хәзерге шартларда татар теле һәм әдәбияты укытучыларының квалификациясен, методик осталыгын күтәрүнең роле арта, ул укытучының, укучыларның югары сөйләм культурасын тәмин итәргә һәм, ахыр чиктә, халыкның сөйләм культурасы дәрәжәсендә чагылырга тиеш. Республика халкының мәдәни-тел хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру гамәлдәге законнар базасы нигезендә тормышка ашырыла. Шул ук вакытта тел өлкәсендә норматив хокукый жайга салуның федераль, төбәк һәм муниципаль дәрәжәләрен синхронизацияләү, куллану хокукларын мониторинглау методологиясен эшләү, шулай ук әлеге эшчәнлекне координацияләүче оештыру инфраструктурасын камилләштерү зарурилыгы бар.

Телләрен үстерүгә мәгълүмати киңлек зур йогынты ясый. Соңгы вакытта телләрен лексик күләме кимү, орфографик, пунктуацион һәм стилистик хаталарның артуы, шул исәптән массакуләм мәгълүмат чараларында да чагылыш таба. Яшьләрнең сөйләм теле чит телдән кәргән сүзләр, жаргоннар, компьютер лексикасы белән чуарланган. Ижтимагый оешмаларның актив катнашында дәүләт, ведомство һәм муниципаль хакимиятнең барлык өлкәләрендә телләрен саклау механизмын эшләү таләп ителә.

Әлеге юнәлештә мәгариф оешмалары әйдәп баручы роль уйный. Татарстан Республикасында дәүләт телләрен өйрәнү һәм туган телләрдә белем бирүне үстерү оештырыла. Укыту методикаларын камилләштерү мөһим бурыч булып тора.

Татар халкының үсеш тарихы аның территориаль бүленеш дәрәжәсенә бәйле. Глобальләшү шартларында Россиядә дә, бөтен дөньяда да татарларның мәдәни ассимиляция процесслары көчәя, милли үзенчәлек һәм гасырларга сузылган традицияләр югала, аларның трансляторы-татар теле. Туган телен белгән татарлар саны кимү тенденциясе саклана. Татар телен белү дәрәжәсе түбәнәю белән беррәттән, татар телен куллану, шул исәптән халыкның көндәлек аралашуы шартларында да кимү күзәтелә. Бу процесслар татар телендә белем алучы мәктәпләрнең саны кимүгә, татарлар күпләп яши торган төбәкләрдә югары белем бирү оешмалары каршындагы татар бүлекләре челтәрен кыскартуга, туган телдә, иң беренче чиратта, Татарстан Республикасыннан читтә белем бирү системасының тулы канлы эшчәнлегә өчен сәяси-хокукый һәм институциональ мөмкинлекләренә югалтуга бәйле. Татар халкының туган телен һәм этник мәдәниятен югалту куркынычы татар телен, әдәбиятын һәм мәдәниятен саклау, үстерү һәм тарату проблемасының актуальлеген арттыра.

Әлеге Программа алдагы программаларны тормышка ашыру тәҗрибәсен анализлауны, проблеманың барлык өлкәләрен һәм аспектларын

колачлауны, кабул ителә торган карарларның нәтижәлелеген исәпкә алу нигезендә эшләнгән.

II. Төп максат, бурычлар һәм максатка ирешүенә һәм бурычларны хәл итүнең күрсәткечләре (индикаторлары)

Программаны тормышка ашыру этаплары, вакытлары

Программа Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принципларына туры китереп эшләнгән, ул телләргә үстерү һәм үзара бәйләнештә торы, республикада яшәүче халыкларның милли тел мәнфәгатьләренә тотрыклы балансын үтәүне күз алдында тоты.

Программаның максаты - Алабуга муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә, шулай ук республикадан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Куелган максатка ирешү түбәндәге бурычларны тормышка ашыруны күздә тоты:

- Татарстан Республикасында тел сәясәтенең норматив хокукый нигезен камилләштерү;
- Татарстан Республикасы дәүләт телләргә буларак татар һәм рус телләренә тигез дәрәжәдә кулланылышын тәмин итү;
- Татарстан Республикасында татар һәм рус телләргә өйрәнү һәм татар һәм рус телләргә белем алуның бөтен системасын үстерү;
- Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләргә саклау һәм үстерү;
- Татарстан Республикасының ижтимагый дәрәжәсен күтәрү һәм башка телләргә популярлаштыру;
- Татарстан Республикасында этнотелле ситуациягә мониторинг.

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 2025 елга кадәргә чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте Стратегиясе 1666 номерлы Указы белән расланган максат һәм бурычларына тәңгәл килә, шул исәптән Россия Федерациясе халыкларының мәдәниятләргә һәм телләргә саклау һәм үстерү, аларның рухи бердәмлеген ныгыту, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның милли азчылык хокукларын тәмин итү, Россия халыкларының этномәдәни үзенчәлеген саклау, чит илләрдә яшәүче ватандашларга ярдәм итү, аларның Россия һәм Татарстан Республикасы белән элемтәләргә үстерүгә ярдәм итү, шулай ук мәгариф өлкәсендә инновацияләргә стимуллаштыру, талантлы яшьләргә, иң яхшы укытучыларны һәм укучыларны бүләкләү, заманча белем бирү технологияләргә керту күздә тотыла.

Программа чаралары Татарстан Республикасында телләргә саклау һәм үстерүнең барлык төп аспектларын үз эченә ала:

1. Татарстан Республикасы дәүләт телләргә буларак рус һәм татар телләргә паритет эшчәнлегенә ярдәм итү.

2. Алабуга муниципаль районында татар, рус телләрен өйрәнү һәм татар, рус телләрендә уку; татар телен өйрәнүгә ярдәм итү.
3. Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм методик яктан тәэмин итү.
4. Алабуга муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү.
5. Алабуга муниципаль районының ижтимагый дәрәжәсен күтәрү һәм башка телләргә популярлаштыру.
6. Алабуга муниципаль районындагы этнотел вәзгыятенә һәм Программаны тормышка ашыруның барышына мониторинг үткәрү.
7. Программаны тормышка ашыру вакыты-2023-2028 еллар.

Программаның индикаторлары

Көтелгән нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлеге	Индикатор күрсәткечләре					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Татарстан Республикасы Дәүләт телләрендәге аудиовизуаль мәгълүматның муниципаль идарә, мәгълүмати коммуникация һәм хезмәт күрсәтү өлкәсендәге проценты, Татарстан Республикасы муниципаль идарә өлкәсендә дәүләт телләре турындагы мәгълүмат дәрәжәсе, мәгълүмат-коммуникация өлкәсендә һәм хезмәт күрсәтү өлкәсендә мәгълүмат	50	50	50	50	50	50
Мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында татар милләтеннән булган балаларны туган телдә уку һәм тәрбияләү өлеше - процент	21	31	21	31	31	31
Гомуми белем бирү оешмаларында татар	30	40	30	40	40	40

милләтәннән булган балаларны туган телдә укыту өлеше – процент						
Гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтендәге балаларны туган телдә укытуны тәмин итү өлеше – процент	50	50	50	50	50	50
ММЧ өлеше: татар телендә; Алабуга муниципаль районында яшәүче халык вәкилләре телләрендә-процент	50	50	50	50	50	50
Алабуга муниципаль районында тел вәзгыяте һәм "берәмлек" программасын гамәлгә ашыру барышы турында	15	15	15	15	15	15
Алабуга шәһәрәндә этнотел вәзгыяте, динамикасын тикшерүләр саны, муниципаль районда нәтижәлелекне анализлау, муниципаль берәмлекләр программасы үтәлеше	1	1	1	1	1	1

Программаның индикаторлары булып түбәндәгеләр тора:

Программаны ресурслар белән тәмин итү күләме һәм бурычлар 1 нче кушымтада тәкъдим ителгән.

Программаның максаты һәм бурычлары, нәтижәләрен бәяләү индикаторлары һәм чараларны финанслау 2 нче кушымтада тәкъдим ителгән.

III .Программаны ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Программаны финанслауның гомуми күләме Алабуга муниципаль районы бюджеты хисабына 600, 00 мең сум тәшкит итә, шул исәптән:

2023 елда-100,0 мең сум,

2024 елда-100,0 мең сум,

2025 елда-100,0 мең сум,
2026 елда - 100,0 мең сум
2027 елда - 100,0 мең сум,
2028 елда - 100,0 мең сум.

Аерым чараларны бердәм максатлар һәм бурычлар белән берләштерүче комплекслы проект алымы акчаларны рациональ куллануны һәм уңай нәтижеләргә ирешүне тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

IV. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын тормышка ашыру барышында заказ бирүче төп башкаручыларның үзара бәйләнешен, чараларны тормышка ашыру барышын һәм Программаны башкаручыларның финансларны нәтижәле файдалануны контрольдә тотуны тәмин итә.

Программаны башкаручылар һәр квартал саен, хисап чорыннан соң килүче айның 25 числосына кадәр, хисап чорыннан соң килә торган 1 мартка кадәр аның үтәлеше турында мәгълүмат бирәләр.

V. Программаның социаль-икътисади нәтижелелеген тасвирлау

Программаның нәтижелелеге чаралар үтәлешенә билгеләнгән вакытында бәяләнә. Программаның нәтижелелеген бәяләү өчен Татарстан Республикасында этносоциологик тикшеренүләр нәтижеләре, шулай ук министрлыкларның һәм ведомстволарның агымдагы хисаплар материаллары, федераль дәүләт статистикасы хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча территориаль органы материаллары кулланыла.

Программаны тормышка ашыруның төп нәтижәсе - белем дәрәжәсен, этнотел компетенциясен арттыру, телләр эшчәнлегә өлкәсен киңәйтү, халыкара, милли һәм төбәк дәрәжәләрендә мәгълүмати алмашу системаларында телләренә куллану мөмкинлекләрен киңәйтү исәбенә фәнни-техник һәм мәдәни үсешне активлаштыру, тел компетенцияләренә, квалификацияләренә, мәгариф, хезмәт күрсәтү өлкәсе хезмәткәрләренә һөнәри осталыгын арттыру, мәдәни һәм этнотел төрлелеген саклау, толерантлыкны һәм милләтара татулыкны арттыру.

Программа Татарстан Республикасының сәяси, икътисадый, социаль һәм этномәдәни өлкәләрендә һәм мәгълүмати киңлектә, шулай ук Татарстан Республикасы мәгариф системасында һәм республикадан читтә татар телен, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү, Татарстан Республикасында дәүләт һәм башка телләренә ижтимагый дәрәжәсен һәм абруен күтәрү, Татарстан Республикасында татар һәм рус телләренә функциональ потенциалын үстерү өчен нәтижәле фәнни эшләнмәләренә гамәлгә кертүне күздә тотта.

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру рухи байлыкны арттыруга, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телен, әдәбиятын һәм мәдәниятен популярлаштыручы халык өчен белем бирү

чараларының һәркем өчен ачык булуына; Татарстан Республикасы дәүләт телләренәң функциональлеген арттыруга; башкаручыларның эшен координацияләргә һәм оптимальләштерергә, программаны тормышка ашыруның фәнни һәм эксперт-аналитик базасын көчәйтергә, Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен куллану өлкәсендә норматив хокукий документларны камилләштерергә мөмкинлек бирүче инфраструктура булдыруга ярдәм итәчәк.

Рухи һәм интеллектуаль өлкә үсеше белән бәйле программаның үзенчәлеген исәпкә алып, икътисади нәтижәне билгеләү күздә тотылмый.

Программа чараларын тормышка ашыруның кичектерелгән билгеле бер икътисадый нәтижәсе Татарстан Республикасының уңай имиджын формалаштыру, мәдәниятара диалогны үстерү, Татарстан Республикасы халыклары арасында толерантлык һәм үзара аңлашу нәтижәсендә булырга мөмкин.

Программа социаль һәм мәдәни өлкәләрдә давамлы үсеш нәтижәләрен тәмин итә торган механизмнар һәм чаралар системасын булдыруга исәпләнгән. Мондый төрдәге нәтижәләр гадәти статистик үлчәүләргә бирелми һәм бәяләүдә чагылырга мөмкин түгел.

Программа чараларын тормышка ашыру төрле типтагы һәм дәрәжәдәге белем оешмаларының белем бирү һәм тәрбия бирү эшчәнлеген үстерергә, педагогның ижтимагый дәрәжәсен күтәрергә, мөгариф системасын һәм хезмәт күрсәтү өлкәсен халыкның этнотел таләпләренә якынайтырга, халыкның туган телләрен өйрәнүдә һәм үстерүдә конституция билгеләгән хокукларын якларга ярдәм итәчәк, Татарстан Республикасында тел законнарын гамәлгә ашыру буенча чараларны тәртипкә сала һәм берләштерә.

2023-2028 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасына кушылта

«2023-2028 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы чаралары

Чараларның төп атамасы	Башкаручылар	Төп чараларның үтәү вакыты	Бюджет чаралары исәбеннән финанслау, мең сумнарда					
			2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	2	3	4	5	6	7		
1 нче бурыч.								
Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез хокуклы яшәшенә ярдәм итү								
«2025-2029 елларга Алабуга муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын эшләү һәм раслау	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	-	-	-	-	-	-
Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә мәдәни чаралар алып бару һәм оештыру	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә канцелярия эшләрен башкару	АМР Башкарма комитеты, белем бирү өлкәсендәге вәкаләтле	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					

	жирле үзидарә органы (килешү буенча), «Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ		
Алабуга муниципаль районында ТР дәүләт телләрендә тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларын рәсмиләштерү	Белем бирү өлкәсендәге вәкаләтле жирле үзидарә органы (килешү буенча), «Алубуга муниципаль районы мәдәният идарәсе» МКУ (килешү буенча)	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына
Алабуга муниципаль районында ТР дәүләт телләрендә юл күрсәткечләрен рәсмиләштерү	АМР Башкарма комитеты	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына
Алабуга муниципаль районында ТР дәүләт телләрендә урам күрсәткечләрен рәсмиләштерү	АМР Башкарма комитеты	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына
Районда житештерелә торган продукцияне ТР Дәүләт телләрендәге этикеткалар, ярлыклар, инструкцияләр белән тәмин итүдә булышлык күрсәтү	Сәүдә предприятиеләре (килешү буенча)	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына
ТР ның ике дәүләт телендә халык сәүдә хезмәткәрләренә хезмәт күрсәтү	Сәүдә предприятиеләре (килешү буенча)	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына
Алабуга муниципаль районында ТР дәүләт телләрендә гомуммәктәп	«Алубуга муниципаль районы мәгариф	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына

чараларын оештыру һәм үткәрү	идарәсе» МКУ								
Шәһәрдә урнашкан белем бирү учреждениеләрендә татар сыйныфларын ачуны оештыру	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, АМР белем бирү оешмалары	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0
Алуга муниципаль районы белем бирү учреждениеләрендә дәүләт телләренң тигез хокуклы эшләвен тәмин итү Рус мәктәпләрендә белем алучы татар балаларын татар төркемнәрендә татар телен һәм әдәбиятын укытуны тәмин итү	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, АМР белем бирү оешмалары	2023-2028 Ел саен	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Бөтенроссия туган тел форумында катнашу	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0
Рус теле көнен оештыру һәм үткәрү (6 июнь)	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0
Халыкара туган телне бәйрәм итүгә багышланган еллык чараларны оештыру һәм үткәрү (21 февраль)	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00
Рус, татар телләрендә “Мәгариф”, “Гаилә һәм мәктәп”, “Гаилә һәм мәктәп”, “Гаилә һәм мәктәп”, “Алуга нуры”, “Яңа Кама”, “Ачык дәрес”, “Фән һәм мәктәп”, “Фән һәм	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0

мәктәп”, “1 Сентябрь” “Рус теле мәктәптә”, “Заманча дәрәс” (предметлар буенча) газеталарына язылу									
Милли белем бирү учреждениеләренә, гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы учреждениеләрнең этномәдәни төбәк компоненты белән, туган телдә укытып, белем бирү процессына даими мониторинг ясау	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Барысы:			23,00	23,00	23,00	23,00	23,00	23,00	23,00
2 нче бурыч Алуга муниципаль районында татар һәм рус телләрен укытуның һәм татар һәм рус телләрендә укытуның бербөтен системасын үстерү, татар телен өйрәнүгә һәм татар телендә укытуга ярдәм итү									
Татар һәм рус телләрен укытуны укыту-методик тәэмин итү	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	Республика бюджеты						
МБМБУ балаларның туган телендә тәрбия бирүне тәэмин итү	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Туган (татар, чуаш, мари, рус) телендә белем һәм тәрбия биреп, өстәмә белем бирү учреждениесендә түгәрәкләр, клублар оештыру	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Татар телен өйрәнүнең төрле баскычларын тәэмин итә торган «Ана теле» татар телен дистанцион укыту	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						

мәгълүмати системасы проектын гамәлгә ашыруда ярдәм итү	идарәсе» МКУ								
Татар, рус теле буенча олимпиадалар оештыру һәм үткәрү (мәктәп һәм муниципаль турлар), татар теле һәм әдәбияты буенча республика турында һәм Халыкара олимпиадада катнашуны тәмин итү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Туган телләрендә иншалар конкурсларын оештыру һәм үткәрү; уку конкурслары	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Татар, рус теле һәм әдәбияты укытучыларының район методик утырышларын оештыру һәм үткәрү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Республика фәнни-гамәли конференцияләренә, педагогик укуларның муниципаль турларын оештыру һәм үткәрү (К. Насыйри, А. Кәлимуллина, Ш. Мәржани, Р. Фәхреддин)	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Татар, чуаш, мари халыклары традицияләрен өйрәнү түгәрәкләре эшен оештыру	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0
Татар теле укытучыларының «Мастер-класс» Бөтенроссия конкурсының муниципаль турында оештыру һәм уздыру; республика этабында катнашу «Татар теле һәм әдәбияты укытучысы» конкурсы	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00

Рус, татар теле һәм әдәбияты буенча ДЙА (Дәүләт йомгаклау аттестациясе) БРТ, БДИ оештыру һәм үткәрү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0
Күпмәдәниятле белем бирү системасында татар телен үстерүне тәмин итү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Районның белем бирү оешмаларында туган тел һәм әдәбият, рус теле һәм әдәбияты кабинетлары бәйгесен оештыру һәм үткәрү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Районда яшәүче халыкларның милли бәйрәмнәрен, конкурсларын, фестивальләрен оештыру һәм үткәрү	«АМР Башкарма комитетының мәдәният идарәсе» МКУ, АМР «ҮБС» МБУ, «АМР Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Күренекле мәдәният, әдәбият һәм сәнгать эшлеклеләре белән очрашулар оештыру	«АМР Башкарма комитетының мәдәният идарәсе» МКУ, АМР «ҮБС» МБУ	2023-2028 Ел саен	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Китап күргәзмәләре, әдәби-тематик кичәләр, әңгәмәләр, язучыларның юбилей даталарына күзәтүләр оештыру	«АМР Башкарма комитетының мәдәният идарәсе» МКУ, АМР «ҮБС» МБУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					

Клубларда эшне оештыру	«АМР Башкарма комитетының мәдәният идарәсе» МКУ, АМР «ҮБС» МБУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Рус теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары квалификацияле (белемле) белгечләр эзерләүгә ярдәм	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Милли гомуми белем бирү учреждениеләренә педагогик кадрларын эзерләү, яңадан эзерләү һәм аларның квалификациясен (белемен) күтәрү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ежегодно	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Дәүләт телләрен өйрәнү кабинетларының укыту-матди базасын ныгытуда заманча жиһазлар, иллюстратив материаллар һәм яңа буын күрсәтмә эсбаплары белән ярдәм итү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	Республика бюджеты					
Туган телдә (татар, рус) эшләү тәҗрибәсен тарату, иң яхшы дәрәҗә эшләнмәләре жыентыгын, район укытучылары чараларын бастырып чыгару.	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Уку елы нәтижеләре буенча татар һәм рус теле укытучыларын бүләкләү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф	2023-2028 Ел саен	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00

(республика олимпиадалары, конкурслары, фестивальләре призерларын эзерләү нәтижеләре буенча), Яшьләр фестивале, район Башлыгы Гранты	идарәсе» МКУ								
Милли белем бирү учреждениеләренең, гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы учреждениеләрнең этномәдәни компонентлы, туган телдә белем бирүче сәләтле укучыларын укыту ел нәтижеләре буенча. район башлыгы Гранты турындагы нигезләмәне гамәлгә ашыру.	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
Уңайлы тел һәм мәдәни белем бирү мохите булдыру: «Мин татарча сөйләшәм» республика конкурсының район турында оештыру һәм үткөрү, республика турында катнашу	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Күпмәдәниятле жәмгыятьтә тел һәм мәдәни мохит булдыру һәм үстерү Ике дәүләт телендә сайтлар эше.	«Алуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Массакүләм мәгълүмат чаралары аша программа чараларын үтәүнең барышы турында халыкка даими мәгълүмат бирү	«Новая Кама», «Алуга нуры» газетасы редакциясе (киләшү буенча)	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						

ТР кинематографистлары ясаган кинофильмнарны прокат һәм күрсәтү	«АМР Башкарма комитетының Мәдәният идарәсе» МКУ, «АМР Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ ел саен	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Муниципаль турны оештыру һәм балалар, яшүсмерләр һәм яшьләр матбугатының «Алтын каләм» республика фестивалендә катнашу	АМР Башкарма комитетының, «Балалар ижаты үзәге» ДБИ спорт үсеше буенча секторы	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0
«Сәләт» жәйге лагеренң этномәдәни сменасын үткәрү	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ АМР Башкарма комитеты, АМР «Балалар ижат үзәге» ОББ МБУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0
ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы һәм РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы игълан иткән конкурсларда катнашу: - Раштуа укуларында (декабрь) катнашу; - Л.Н. Толстой исемендәге фәнни-гамәли конференциядә катнашу ; - Н.Лобачевский исемендәге фәнни-гамәли конференциядә катнашу	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
I. Милли спорт төрләре буенча яшьләр ярышлары һәм турнирлар үткәрү	АМР Башкарма комитетының спорт	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0

	үсеше буенча секторы								
Спорт - сәләмәтлек кенә түгел, милләтләр арасындагы дуслыкның нигезе дә (массакуләм чара «Милләт кроссы»).	АМР Башкарма комитетының спорт үсеше буенча секторы	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0
Барысы:		2023-2028 Ел саен	64	64	64	64	64	64	64
3 нче бурыч									
Алабуга муниципаль районында татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм методик яктан тәмин итү									
Татар һәм рус телләре укытучыларының фәнни-гамәли конференцияләрен, семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм үткәру, региональ киңәшмәләрдә катнашу	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, АМР Башкарма комитеты	2023-2028 Ел саен	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
4 нче бурыч									
Алабуга муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү									
Милли һәм туган якны өйрәнү әдәбиятында, шул исәптән ТР халыклары телләрендә ел саен үткәреп торган басмаларда мәктәп китапханәләре фондларын туплау	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	Республика бюджеты						
Татарстан Республикасы халыклары вәкилләренең компакт яшәү урыннарында указчылар язуны, Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә һәм жирле халыкның туган телендә чыгарылган вывескаларны тәмин итү	АМР Башкарма комитеты	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0

Алабуга муниципаль районнда яшәүче халыкларның телләре һәм әдәбияты декадасын үткәрү	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0
Туган тел укытучыларының семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм үткәрү, региональ киңәшмәләрдә катнашу	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0
Туган телләр укытучыларының квалификациясен (белемен) күтәрү	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	Бюджет акчалары хисабына					
Барысы:			5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
5 нче бурыч								
Алабуга муниципаль районнда дәүләт һәм башка телләренң социаль статусын күтәрү һәм аларны популярлаштыру								
Татар телендә дәреслекләр, методик әсбаплар, аудио- һәм видеоматериаллар, матур әдәбият белән тәэмин итүдә ярдәм күрсәтү	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	Республика бюджеты					
Татар теле һәм әдәбияты көннәрен үткәрүдә ярдәм күрсәтү	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Мәктәп музейлары булдыруда, милли мәдәниятне, гореф-гадәтләренне саклауда үзара ярдәм күрсәтү	«Алабуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына					
Фестивальләр, конкурслар, укытучылар һәм укучылар төркемнәре белән алмашу, ачык дәресләр һәм	«Алабуга муниципаль районы мәгариф	2023-2028 Ел саен	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00

чаралар күрсәтү	идарәсе» МКУ								
Делегацияләр кабул итү, РФ төбәкләре укытучылары һәм укучылары өчен экскурсияләр оештыру	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	0	0	0	0	0	0	0
Семинар-киңәшмәләр, түгәрәк өстәлләр, беркетелгән төбәк вәкилләре белән конференцияләр	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2023-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Барысы:			8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
6 нчы бурыч Алубуга муниципаль районындагы этнотел ситуациясенә һәм Программаны гамәлгә ашыру барышына мониторинг һәм анализ									
Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген арттыру буенча оештыру чаралары	АМР Башкарма комитеты	2025-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Чараларның календарь планнары нигезендә чаралар үтәлешенә анализ	«Алубуга муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ	2025-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Программа чараларын үтәүчеләрнең хисапларына анализ	АМР Башкарма комитеты	2025-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Чараларны үтәүчеләр белән киңәшмәләр үткәрү	АМР Башкарма комитеты	2025-2028 Ел саен	АМР жирле бюджет акчалары хисабына						
Барысы:		2025-2028 Ел саен	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Лист согласования к документу № 161 от 11.02.2026
Инициатор согласования: Половинкина И.А. Главный специалист
Согласование инициировано: 11.02.2026 10:34

Лист согласования		Тип согласования: последовательное		
№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Ахмадеева Э.Р.		 Подписано 11.02.2026 - 11:41	-